LOHJA
Järvikaupunki

Lausunto
10.8.2026

Lohjan kaupungin lausunto Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausuntopyyntöön esityksestä vuosien 2027–2030 pelastustoimen palvelutasopäätökseksi

1. Kehittämissuunnitelma kokonaisuudessaan

Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelma tunnistaa hyvin pelastustoimen tulevien vuosien keskeiset muutostekijät ja kehittämistarpeet. Erityisen perusteltuja ovat tiedon hyödyntämiseen, henkilöstön osaamiseen sekä eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön liittyvät tavoitteet. Kehittämissuunnitelmassa korostuu pyrkimys siirtyä entistä ennakoivampaan toimintatapaan, mikä on tärkeää toimintaympäristön riskien monimuotoistuessa ja turvallisuustilanteen muuttuessa. Luonnoksessa esitetyt kehittämiskohteet ovat pääosin oikeansuuntaisia, mutta niiden toteuttamista tukisi nykyistä tarkempi kuvaus konkreettisista toimenpiteistä, vastuista ja seurannasta. Kehittämissuunnitelmasta puuttuvat kokonaan konkreettiset mittarit, joita ilman toteutumisen arviointi jää subjektiiviseksi. Siinä ei myöskään ole avattu odotettua vaikutusta (esimerkiksi valvontakäyntien kohdentuminen riskikohteisiin, kun kehitetään valvonnan riskiperusteisuutta) eikä ole asetettu selkeitä tavoitetasoja tai onnistumisen kriteerejä. Suunnitelmassa ei myöskään ole tunnistettu kehittämishankkeiden toteutusriskejä (esimerkiksi tilannekuvaan liittyen keskinen riski voisi olla tiedon laatu).

Kehittämissuunnitelmassa korostetaan tiedolla johtamista, mutta myös tiedon jakamiseen liittyviä käytäntöjä olisi hyvä avata erityisesti suhteessa kuntiin ja muihin keskeisiin yhteistyökumppaneihin. Kuntien näkökulmasta erityisen tärkeää on, että riskien arviointiin, varautumiseen ja häiriötilanteiden kehittämiseen liittyvät toimintamallit rakentuvat yhteisesti. Kunnilla on merkittävä vastuu paikallisesta turvallisuudesta, elinympäristöstä, infrastruktuurista sekä asukkaiden hyvinvoinnin edistämisestä, minkä vuoksi niiden roolin näkyminen kehittämissuunnitelmassa voisi olla nykyistä vahvempaa.

Turvallisuuden, varautumisen ja riskienhallinnan kehittäminen edellyttää yhteistä tilannekuvaa, jonka muodostamiseen myös kunnilla tulee olla mahdollisuus osallistua. Lohjan kaupungin näkökulmasta on myös erityisen tärkeää, että kuntien käyttöön muodostuu selkeät ja yhdenmukaiset käytännöt häiriötilanteiden ilmoittamiseen, tiedonvaihtoon sekä yhteisen tilannekuvan ylläpitämiseen. Tämä tukee päätöksentekoa ja resurssien kohdentamista etenkin tilanteissa, joissa vaikutukset ulottuvat laajasti useiden kuntien palveluihin ja asukkaiden arkeen.

Lohjan näkökulmasta turvallisuuden kehittämisessä korostuvat erityisesti laaja maantieteellinen alue, taajamien ja haja-asutusalueiden erilaiset

palvelutarpeet, valtateihin 1 ja 25 sekä Hanko-Hyvinkää junarataan liittyvät liikenneturvallisuusriskit sekä vesistöihin, matkailuun ja vapaa-ajan asumiseen liittyvät turvallisuus- ja varautumistarpeet. Lohjan osalta on huomioitava vapaa-ajan mökkien määrä ja sitä kautta asukasluvun muutokset eri vuoden aikoina. Lohja sijoittuu mökkimäärältään Suomen 10 suurimman kunnan joukkoon.

Erityishuomiot osioon ”Yhteistyöllä konkreettisia hyötyjä asiakkaalle”

Yhteistyön vahvistaminen on palvelutasopäätöksen keskeisiä tavoitteita ja sitä voidaan pitää erittäin kannatettavana. Useat Länsi-Uudenmaan kunnat ovat alkaneet kehittämään kokonaisturvallisuutta ja olisi hyvä, että Länsi-Uudenmaan Pelastuslaitos ja alueen kunnat tekisivät yhä enemmän yhteistyötä muodostaen yhteisiä turvallisuusrakenteita. Luonnoksessa painopiste on kuitenkin pääasiassa hyvinvointialueen sisäisessä yhteistyössä pelastustoimen, ensihoidon ja sosiaali- ja terveyspalvelujen välillä. Tämä on tärkeää, mutta kuntalaisen näkökulmasta turvallisuuden kokonaisuus rakentuu laajemmasta toimijaverkostosta mm. kunnista ja kolmannesta sektorista. Palvelutasokaudella tulee voimakkaasti kehittää yhteistyömuotoja kuntien, järjestöjen, seurakuntien, sopimuspalokuntien ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Arjen turvallisuuteen vaikuttavat monet tekijät, joiden hallinta edellyttää viranomaisrajat ylittävää yhteistyötä. Mm. Lohjalla on aloitettu kokonaisturvallisuuden hanke, jossa turvallisuuteen liittyviä elementtejä käsitellään yhdenmukaisesti. Tällaisia elementtejä ovat mm. turvallisuusviestintä, omatoiminen varautuminen ja sen tukemisessa, tapaturmien ehkäiseminen sekä häiriötilanteisiin valmistautuminen.

Yhteistyön vaikuttavuuden näkökulmasta on tärkeää, että toimintamallit perustuvat pysyviin rakenteisiin. Säännölliset yhteistyöfoorumit, yhteiset harjoitukset sekä yhtenäiset toimintamallit häiriötilanteita varten tukisivat tiedonkulkua, vahvistaisivat yhteistä tilannekuvaa ja parantaisivat alueen kokonaisturvallisuutta. Lisäksi yhteistä kehittämistä voitaisiin tehdä nykyistä tiiviimmin HYTE- toiminnan sisällä mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteissa, joissa turvallisuusteemat ovat luonteva osa laajempaa ennaltaehkäisevää työtä, esimerkiksi kuntalaisten kriisinkestävyyden kehittäminen. Kuntalaisten kriisinkestävyys ja muutoskyky paranevat vahvistamalla sosiaalista osallisuutta, jakamalla selkeää varautumistietoa sekä tukemalla paikallista kansalaistoimintaa.

2. Yleiset muut huomiot

Palvelutasopäätöksessä tunnistetaan toimintaympäristöön vaikuttavina tekijöinä muun muassa väestön ikääntyminen, ilmastonmuutoksen vaikutukset, turvallisuusympäristön muutokset sekä yhteiskunnan kasvava riippuvuus erilaisista teknologisista järjestelmistä. Myös näihin ilmiöihin

Lohjan kaupunki PL 71, Karstuntie 4, 08101 Lohja / Puh. 040 188 6100 lohja.fi / etunimi.sukunimi@lohja.fi

vastaaminen edellyttää pelastustoimen lisäksi laajaa alueellista yhteistyötä.

Turvallisuusviestinnän osalta olisi hyödyllistä hyödyntää nykyistä laajemmin kuntien olemassa olevia viestintäkanavia ja paikallisia verkostoja. Näin turvallisuuteen, varautumiseen ja häiriötilanteisiin liittyvä tieto tavoittaisi paremmin eri väestöryhmät ja tukisi samalla asukkaiden omatoimista varautumista. Turvallisuusviestinnässä tulisi huomioida myös kasvava vapaa-ajan asukkaiden määrä sekä matkailun ja tapahtumien aiheuttama kausivaihtelu. Turvallisuusviestintää olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa yhteistyössä kuntien kanssa hyödyntäen kuntien omia viestintäkanavia ja paikallisia verkostoja.

Lisäksi olisi perusteltua kehittää yhteisiä käytäntöjä ja tekniikoita kuntien hälyttämiseen, tiedonvälitykseen sekä tilannekuvan ylläpitämiseen erilaisissa häiriötilanteissa. Nopea ja yhtenäinen tiedonkulku helpottaa päätöksentekoa, tukee viranomaisten välistä yhteistyötä ja vähentää häiriötilanteiden vaikutuksia asukkaille.

Ehdotukset palvelutasopäätöksen toteuttamista tukeviksi yhteistyömuodoiksi

- Kuntien ja pelastustoimen yhteinen turvallisuus- ja varautumisverkosto.
- Säännöllinen riskienarviointiin ja tilannekuvaan liittyvä tiedonvaihto.
- Yhteiset turvallisuusviestinnän vuosikellot ja kampanjat.
- Monialaiset häiriö- ja valmiusharjoitukset.
- Pelastustoimen osallistuminen kuntien asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden (HYTE) edistämisen rakenteisiin turvallisuuden näkökulmasta.
- Yhteiset toimintamallit ja ohjeistukset häiriötilanteiden hallintaan.
- Kuntien, pelastustoimen ja muiden viranomaisten yhteinen varautumisen kehittämisohjelma.

Yhteenveto

Lausunnonantaja pitää palvelutasopäätöksen strategisia painotuksia perusteltuina, mutta katsoo, että niiden toteuttaminen edellyttää yhä enemmän nykyistäkin tiiviimpää ja rakenteellisesti vakiinnutettua yhteistyötä hyvinvointialueen, kuntien sekä muiden keskeisten turvallisuustoimijoiden välillä. Kehittämissuunnitelmaa tulisi täydentää hyvinvointialueen sisäisen yhteistyön lisäksi kuntien, järjestöjen, seurakuntien, sopimuspalokuntien ja muiden paikallisten toimijoiden näkökulmasta. Kehittämisessä tulisi vahvistaa kuntien osallistumista yhteisen tilannekuvan muodostamiseen, riskien arviointiin, varautumiseen sekä häiriötilanteiden hallintaan. Lisäksi turvallisuusviestintää, omatoimisen varautumisen tukemista, HYTE-yhteistyötä sekä yhteisiä harjoituksia ja yhteistyörakenteita tulisi kehittää nykyistä systemaattisemmin. Lausunnonantaja pitää tärkeänä, että palvelutasokaudella rakennetaan pysyviä toimintamalleja tiedonvaihtoon, turvallisuuden kehittämiseen ja kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen yhteistyössä kuntien ja muiden alueen turvallisuustoimijoiden kanssa.